

Context Social i educatiu

de Perú

Quan es viatja a altres països, a altres cultures, no hi ha res millor que parlar amb els nadius, conèixer amb ells per així poder assumir una mica de la seva vida. Sense això, no deixes de ser un turista més dels molts que passen per Perú, en aquest cas. Una vegada més, quan vaig trepitjar terres llatinoamericanes em varen sorgir de sobte molts de records: cançons dels Andes, cançons d'Inti Ilumani, Quilapayun, Mercedes Sosa, Víctor Jara i de tants d'altres; també em varen venir a la memòria les lluites, les injustícies, cada vegada més grans, les desigualtats econòmiques, socials, etc., etc.; vaig pensar en l'assassinat d'Allende, el Che,... però també vaig tenir la sort de poder compartir uns dies amb persones que han viscut moltes d'aquestes situacions, vaig poder parlar, intercanviar opinions, aprendre de persones que varen compartir lluita i vida amb el Che a Bolívia, va ser tota una experiència difícil d'esborrar.

Compartir uns dies amb na Marta, en Sigfredo, na María, na Isabel, en José i tants d'altres que en pocs dies varen fer que estimis un poble i t'interessis cada dia més per les seves situacions. Així, a partir d'aquestes converses vaig poder tenir una idea clara de la situació social i educativa de Perú. Vull recordar que el magisteri peruà sortia d'una vaga que havia durat dos mesos. Vagi aquesta petita descripció de la situació perquè els lectors de Pissarra coneguem altres situacions. A mitjan 2003, el Perú està passant per una situació particularment difícil, derivada en gran part del que s'ha anomenat "el trànsit a la democràcia". (Curiosament gairebé tots em parlaven dels pactes de la Moncloa).

En la dècada dels 90 varen tenir una dictadura, encara que no va ser exactament així en el sentit estricte de la paraula (el president Fujimori va ser elegit en votació universal i directa, però després d'un cop d'Estat provocat per ell mateix, el 1992 va lliurar en la pràctica tot el

poder als militars) que va estar caracteritzada per tres fets principals: la corrupció en les altes esferes del govern, la destrucció de les institucions democràtiques i el major empobriment de la població. La corrupció va ésser tan grossa que va dur com a conseqüència la renúncia del president Fujimori el novembre de 2000, quan només feia tres mesos que havia iniciat el seu tercer període de govern en una elecció poc neta.

La destrucció de les institucions democràtiques es va produir paulatinament mitjançant una sèrie d'argücies polítiques que varen produir la desmobilització dels gremis i la concentració del poder en una sola persona. La població es va anar empobrint a causa de l'impacte de les mesures econòmiques neoliberals, al costat d'una política populista centrada en la donació d'aliments, que no afavoria el desenvolupament de la capacitat emprenedora dels més pobres.

Tot això va produir una sèrie d'expectatives acumulades que a

l'actual govern li toca resoldre. Aquesta no és una tasca fàcil i el ressorgiment econòmic del país encara tardarà molts anys. Els indicadors macroeconòmics són favorables. S'ha estabilitzat l'economia, s'ha reduït la inflació i s'ha recuperat la confiança dels organismes internacionals. En termes polítics s'ha aconseguit controlar la violència. Això influeix favorablement només en el gran capital, que incrementa els seus guanys.

No obstant això, no s'expressa en millors condicions de vida per a la població en general, a causa del fet que el 26% del PIB està dedicat al pagament del deute extern. Segons xifres oficials, el 54% de la població està per sota de la línia de pobresa, degut principalment a l'atur i al subempleament. La pobresa porta com a conseqüència la desnutrició.

El problema de l'ocupació s'agreuja pel fet que en termes demogràfics, la població del Perú és majoritàriament jove, per la qual cosa les projeccions futures fan difícil la seva solució en el curt termini.

Pel que fa al context educatiu, la situació es pot resumir en els termes següents:

- Els canvis en l'estructura demogràfica fan preveure que en els pròxims anys la demanda dels serveis educatius en educació bàsica decreixeran en termes relatius, però seguiran augmentant en menor proporció en termes absoluts. Això significarà un creixement menor en la demanda de professors d'educació inicial, primària i

Panoràmica dels assistents al Seminari Polítiques de formació docent i lluita contra la pobresa.

“...Serà necessària una alta dosi de creativitat per plantar cara a la falta d'ocupació i reduir els nivells de pobresa.”

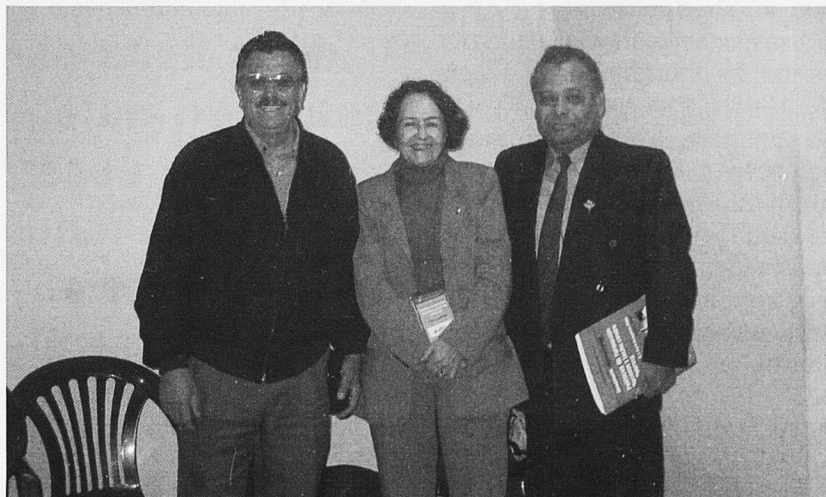
secundària, i un creixement en la demanda de professors d'educació superior.

- Es fa cada vegada més necessari articular l'educació amb treball, ciència i tecnologia, desenvolupament sostenible i desenvolupament humà. Aquests conceptes d'equitat i qualitat en els actuals moments són inseparables de qualsevol projecte educatiu.

- Els canvis pedagògics no es donen per iniciativa del Ministeri d'Educació, sinó per la influència de nous corrents, com el constructivisme o la pedagogia del coneixement.

La situació descrita, tant en el panorama global com en l'educatiu, planteja certs reptes per als qui treballen en sectors populars. Serà necessària una alta dosi de creativitat per plantar cara a la falta d'ocupació i reduir els nivells de pobresa. Serà necessari també comprometre els distints sectors organitzats en l'articulació d'esforços per aconseguir canvis polítics de transcendència. En termes pedagògics el model de pedagogia crítica és el que més s'ajusta a aquestes demandes.

Pere Polo

Pere Polo, Marta López de Cartilla i José Pacheco del "Instituto de Pedagogía Popular" (Perú).